

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 4 listopada 2012 roku

ZSR/500/30 /2012/KCH

Szanowny Pan
Jacek Cichocki
Minister Spraw Wewnętrznych

Szanowny Panie Ministrze,

doceniając podejmowane przez Ministra Spraw Wewnętrznych działania w sprawie wyjaśnienia sytuacji małoletnich dzieci Pani Joanny W., która 23 października br. została zatrzymana przez opolską Policję celem doprowadzenia do właściwego zakładu penitencjarnego, wyrażam nadzieję, że działania podejmowane we współpracy z reprezentowaną przeze mnie instytucją Rzecznika Praw Dziecka doprowadzą do wyjaśnienia sprawy oraz przyjęcia rozwiązań mających na celu podniesienie standardów ochrony praw dzieci w całej Polsce.

Jestem przekonany, że krzywda, która spotkała te dzieci, jest także sygnałem alarmowym dla nas – dorosłych. Jak zaznaczyłem w pierwszym swoim komentarzu do tej sprawy, uważam, że sytuacja ta nie powinna nigdy mieć miejsca i nikt, kto stosuje prawo, szczególnie w okolicznościach dotyczących dzieci, nie jest zwolniony z posługiwania się sercem i rozumem.

Dlatego zwracam się do Pana Ministra z prośbą, aby w ramach dotychczasowej współpracy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Biura Rzecznika Praw Dziecka w tej sprawie uzgodnione zostały działania, pozwalające ochronić dzieci przed podobnymi sytuacjami.

Wnioski płynące ze sprawy dzieci z Opola w sposób jednoznaczny są bowiem związane z przestrzeganiem Konwencji o Prawach Dziecka, uchwalonej przez Organizację Narodów

Zjednoczonych w dniu 20 listopada 1989 roku i obowiązującej w Polsce od dnia 7 lipca 1991 roku.

Niezaprzeczalnie Konwencja ta jest konstytucyjnym źródłem prawa, częścią krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana. W każdej sprawie dotyczącej dzieci i ich praw, jesteśmy zobowiązani przestrzegać litery prawa zapisanej w Konwencji. Jest to szczególnie potrzebne, gdy szerzy się bezdusność i literalne stosowanie prawa, które nie służy dzieciom, lecz unikaniu odpowiedzialności przez dorosłych. Tymczasem Konwencja o Prawach Dziecka wyznacza jasną drogę, która nie wymaga żadnych dodatkowych aktów prawnych, ani dokumentów do jej stosowania. Zobowiązuje, aby we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych także przez władze administracyjne, sprawą nadrzędną było najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka (art. 3 ust. 1 Konwencji).

Konwencja określa też inne prawa dziecka, które nasz kraj zobowiązał się zrealizować. Konwencja ma przy tym pierwszeństwo przed każdą normą prawa, której nie da się pogodzić z jej treścią. W takim wypadku, żadne akty prawne niższego rzędu niż ustawa nie są przeszkodą w jej stosowaniu. Spójrzmy więc inaczej, szerzej na dotychczasowy gąszcz przepisów wykonawczych, procedur, zarządzeń, wytycznych i itp. dotyczących dzieci. Gąszcz ten w niczym nie zmienia faktu, że nie można zasłonić się żadnym przepisem, ani dokumentem, jeżeli naruszy to Konwencję o Prawach Dziecka.

Ponieważ zadaniem Rzecznika Praw Dziecka jest stanie na straży praw dziecka określonych w Konwencji o Prawa Dziecka, zwracam się do Pana Ministra o wspólne uzgodnienie wniosków, jakie płyną z analizy działań i zaniechań w sprawie dzieci z Opola. Doceniam, że już podjął Pan konkretne działania, które temu służą. Dotyczy to zwłaszcza prac odnoszących się do zarządzenia Komendanta Głównego Policji nr 360 z dnia 26 marca 2009 roku regulującego metody i formy działania podczas wykonywania przez Policję doprowadzeń. Zwracam się z postulatem, aby współpraca pomiędzy Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Biurem Rzecznika Praw Dziecka w uzgodnieniu wniosków obejmowała także tę kwestię.

W ramach tych wniosków pod rozwagę Pana Ministra poddaję propozycję, wspólnego opracowania nowego narzędzia stosowania praw dziecka określonych w Konwencji o Prawach Dziecka oraz w Konstytucji, którym byłby prosty, jednostronicowy „*test na dobro dziecka*” do wykorzystania w działaniach dotyczących dzieci. Zgłaszam przy tym gotowość, aby był to dokument wspólny Ministra Spraw Wewnętrznych i Rzecznika Praw Dziecka. Nadto proponuję, aby dokument ten:

- był praktycznym wsparciem dla osób, które w kierowanym przez Pana resorcie będą miały do czynienia z dziećmi i służył, jako wskazówka w coraz większym gąszczu formalności. Treść tego dokumentu można przygotować wspólnie, zgłaszam gotowość przedstawienia jego projektu do takich uzgodnień.

- zawierał listę praktycznych pytań, w celu ustalenia, co jest najlepszym zabezpieczeniem interesu dziecka w danej sytuacji. Bez wątpienia każda sytuacja jest indywidualna i nie można realnie oczekiwać, że ustalone zostaną wszystkie warianty. Dążenie takie stwarza sztuczne, sztywne ramy, w których nadrzędny cel ochrony dziecka ginie, a funkcjonariusze są nienaturalnie ograniczeni i pozbawieni możliwości działania, często w uzasadnionej obawie o konsekwencje służbowe. Uważam, że potrzebne jest więc praktyczne narzędzie, które umożliwi ustalenie, jakie rozwiązanie będzie najlepsze dla dziecka w danej sytuacji i umożliwi elastyczne działanie funkcjonariuszy w tym zakresie.

- wyjaśniał, że Konwencja o Prawach Dziecka ma pierwszeństwo przed normą prawa, której nie da się pogodzić z treścią Konwencji i że żadne akty prawne niższe rangą od ustawy nie są przeszkodą w jej stosowaniu. Oceniam, że konieczne jest przy tym zapewnienie możliwości odmowy podjęcia działań przez funkcjonariuszy w przypadku, gdy zagrażają one dobru i prawom dziecka.

- dotyczył będzie wybranych przez Pana Ministra organów podległych lub nadzorowanych resortu spraw wewnętrznych. Ze względu na to, że propozycja stworzenia takiego dokumentu wynika z sytuacji dzieci z Opolą, w której działała Policja, może być on przeznaczony do stosowania w Policji. Wskazane jest jednak rozważenie jego zastosowania także przez inne organy podległe lub nadzorowane przez Pana Ministra.

- został wprowadzony do obrotu prawnego w wybranej przez Pana Ministra formie, którą w całości pozostawiam do Pańskiego uznania w ramach sprawowanego przez Pana nadzoru i kierownictwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

- wśród pytań, które mają służyć do znalezienia najlepszego dla dziecka rozwiązania, zawierał pytanie budzące podstawowe ludzkie wartości – *a gdyby to było Twoje dziecko?*

Powyższą propozycję kieruję do Pana Ministra na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), która pozwala na przedstawianie właściwym organom władzy publicznej wniosków zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw i dobra dziecka. Jednocześnie proszę

o potraktowanie wskazanej propozycji jako wyraz wsparcia i uznania dla dotychczasowych działań Pana Ministra dla dobra dzieci. Jestem przekonany, że wartości etyczne tej propozycji – pomoc i ochrona wobec dzieci – pozostają dla nas wspólne.

z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

**MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH**

Warszawa, dnia 14. grudnia 2012r.

BMP-0791-1-2/2012/AD

**Pan Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka**

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do wystąpienia Pana Rzecznika z dnia 4 listopada 2012 roku (sygn. ZSŚ/500/30/2012/KCH), dotyczącego *działań zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw dziecka w związku z sytuacją dzieci matki zatrzymanej przez opolską Policję*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Problematyka dotycząca zatrzymywania osób przez funkcjonariuszy Policji została uregulowana w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 roku *o Policji* (t.j.: Dz. U. z 2011 roku Nr 287, poz. 1687 z późn. zm.). Stosownie do art. 14 ust. 2 ww. ustawy, w zakresie, w jakim obowiązek ten został określony w odrębnych ustawach, Policja wykonuje czynności na polecenie sądu, prokuratora, organów administracji państwowej i samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy, wykonując wspomniane czynności, policjanci mają prawo do zatrzymywania osób w trybie i przypadkach określonych w przepisach *Kodeksu postępowania karnego* i innych ustaw. W toku ww. czynności, policjanci mają również obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

Ponadto należy wskazać, że Policja realizuje stosowne czynności służbowe, w tym związane z zatrzymywaniem i doprowadzaniem osób, w trybie określonym m.in. w zarządzeniu nr 360 Komendanta Głównego Policji z dnia 26 marca 2009 roku *w sprawie metod i form wykonywania przez policjantów konwojów i doprowadzeń* (Dz. Urz. KGP Nr 6, poz. 29 z późn. zm.).

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w sprawie będącej przedmiotem wystąpienia, w dniach 26-27 października 2012 roku zespół złożony z przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przeprowadził w trybie natychmiastowym kontrolę w Komendzie Wojewódzkiej Policji w Opolu, dotyczącą zgodności i legalności działania Policji, w szczególności pod względem zapewnienia bezpieczeństwa i dobra małoletnich dzieci.

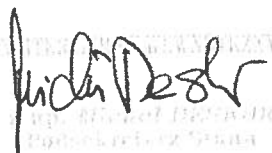
Zgodnie z ustaleniami zespołu, działania funkcjonariuszy podjęte w sprawie były legalne i celowe, bowiem nie mogli oni odstępować od wykonania zarządzenia Sądu Rejonowego w Opolu z dnia 17 października 2012 roku, dotyczącego doprowadzenia osoby wskazanej w wystąpieniu do zakładu penitencjarnego w celu odbycia kary. W toku kontroli ustalono ponadto, że postępowanie policjantów było zgodne z przepisami ww. zarządzenia nr 360 Komendanta Głównego Policji.

Odnosząc się w sposób bezpośredni do propozycji Pana Rzecznika dotyczących podjęcia wspólnych działań w celu zapewnienia ochrony dzieci przed tego typu zdarzeniami – a także mając na względzie przepisy *Konwencji o Prawach Dziecka* przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku (Dz. U. z 1991 roku, Nr 120, poz. 526 z późn. zm.) – należy podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży jest jednym z priorytetów, uwzględnianych podczas wszelkich działań podejmowanych przez resort spraw wewnętrznych.

W związku z tym, inicjatywa polegająca na opracowaniu dokumentu pn. „test na dobro dziecka”, który byłby przeznaczony do wykorzystania w ramach działań służbowych dotyczących dzieci, zasługuje na szczególne uznanie. Przygotowanie takiego dokumentu powinno znacząco przyczynić się do zapewnienia skutecznej ochrony praw dzieci i młodzieży, określonych zarówno w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, jak i *Konwencji o Prawach Dziecka*.

Mając na uwadze fakt, że przedmiotowa problematyka dotyczy działań podejmowanych nie tylko przez Policję, ale także sądy, prokuratury, organy administracji państwowej i samorządu terytorialnego – w celu jak najlepszego zabezpieczenia interesu dziecka w konkretnej sytuacji – zasadnym wydaje się możliwość podjęcia tejże współpracy również z przedstawicielami ww. organów i instytucji.

Z poważaniem

Jacek Deser
Rzecznik Praw Dziecka
Polska

**MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Podsekretarz Stanu
Marcin Jabłoński**

Warszawa, dnia 9 lipca 2013 r.

DN-P-0791-2/2013

**Pan Marek Michałak
Rzecznik Praw Dziecka**

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Rzecznika, że zakończono prace nad „Zaleceniami dotyczącymi postępowania dla dobra dziecka” – w załączeniu. Dokument ten powstał jako wynik inicjatywy Pana Rzecznika przedstawionej w piśmie z dnia 4 listopada 2012 roku nr ZSR/500/30/2012/KCH.

W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele Pana Rzecznika, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Sprawiedliwości, Prokuratury Generalnej, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwa Edukacji Narodowej, oraz Komendy Głównej Policji.

Jednocześnie, w związku z planowanym powieleniem dokumentu i przekazaniem do jednostek Policji uprzejmie informuję, że liczebność jednostek Policji w skali kraju na dzień 1 czerwca br. przedstawiała się następująco:

- komendy wojewódzkie Policji – 16 oraz Komenda Stołeczna Policji
- komendy powiatowe Policji – 271
- komendy miejskie Policji – 65
- komendy rejonowe Policji – 7
- posterunki – 449
- komisariaty – 592

oraz Komenda Główna Policji.

Pragnę zapewnić Pana Rzecznika o gotowości resortu spraw wewnętrznych do włączenia się w działania mające na celu opracowanie ostatecznej szaty graficznej dokumentu oraz przekazanie do właściwych jednostek Policji.

z wyrazem szacunku

Załącznik:
Zalecenia dotyczące postępowania dla dobra dziecka.

ZALECENIA DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA DLA DOBRA DZIECKA

Art. 3 ust. 1 Konwencji o prawach dziecka:

„We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka”.

Pamiętaj!

W każdym działaniu należy kierować się dobrem dziecka.

Należy zapewnić Mu właściwą opiekę oraz poczucie bezpieczeństwa.

1. Dziecko to osoba do lat 18, należy Je traktować godnie, z szacunkiem i taktownie, uwzględniając odpowiednio Jego wiek i dojrzałość.
2. Dziecko nie rozumie sytuacji, w której się znalazło i może różnie zareagować. Uspokój Je, daj poczucie bezpieczeństwa i wytłumacz co się dzieje.
3. Dziecko potrzebuje wsparcia, przekonania, że będzie pod dobrą opieką, że się o Nie troszczysz i nie zrobisz Mu krzywdy.
4. Mów do dziecka językiem dla Niego zrozumiałym.
5. Staraj się nie wywołać w dziecku dodatkowego stresu.
6. Traktuj każde dziecko indywidualnie, z wrażliwością, staraj się wczuć w Jego sytuację i zrozumieć Jego emocje.
7. Dowiedz się o stan zdrowia dziecka. Ustal czy dziecko nie wymaga specjalistycznej opieki lekarskiej.
8. Pozwól dziecku zabrać ulubioną zabawkę, kocyk i inne niezbędne rzeczy osobiste.
9. Zapewnij dziecku opiekę w trakcie wykonywania czynności.